

Naturvärdesinventering för detaljplan ”Bryggavägen”, Ekerö kommun

**Naturvärdesinventering enligt SIS samt trädinmätning av skyddsvärda
och särskilt skyddsvärda träd.**

2019-10-23

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställare: Total arkitektur AB
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 2019-10-23
Uppdrags- och kvalitetsansvarig: Ulrika Hamrén
Intern granskning av rapport: 2019-09-09
Medverkande: Johan Allmér (naturvärdesbedömning, trädinmätning och rapport)
Foton: Om inget annat anges: Johan Allmér
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 8108
Bilder på framsidan från Objekt 4 (förgrund) och objekt 1 (bakgrund)

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund och syfte	5
Avgränsningar	5
Metodik	6
Förstudie	6
Naturvärdesinventering SIS	6
Osäkerhet i bedömningen	6
Allmän beskrivning av området	7
Naturvårdsstatus och kommunala planer	7
Tidigare bedömningar/inventeringar	7
Naturvärden	8
Områden med naturvärden	8
Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1	8
Högt naturvärde – naturvärdesklass 2	8
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3	9
Visst naturvärde – naturvärdesklass 4	9
Naturvårdsarter	10
Skyddade arter	10
Övriga intressanta naturvårdsarter	13
Naturvårdsintressanta träd	14
Referenser	18
Bilaga 1. Objektskatalog	
Bilaga 2. Metodbeskrivning för naturvärdesbedömning enligt SIS	
Bilaga 3. Metodbeskrivning bedömning av skyddsvärda träd	

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Total arkitektur och urbanism AB, genomfört en naturvärdesinventering (NVI) i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2014), detaljeringsgrad medel inom planområdet "Bryggavägen" i Ekerö kommun. Som tillägg till naturvärdesinventeringen har även naturvärden av klassen "visst naturvärde – klass 4" inventerats, samt en inventering av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd. Inventeringsområdets läge och avgränsning framgår av figur 1.

Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med MKB- och detaljplan.

Av de identifierade naturvärdesobjekten har tre bedömts hysa högt värde (klass 2), två påtagligt värde (klass 3) och två visst värde (klass 4).

I inventeringsområdet har tre objekt med högst naturvärde (klass 2) påträffats. Två av objekten utgjordes av ekbryn (objekt 1) och ädellövskog (objekt 5) och ett objekt av en trädallé med inslag av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd (objekt 7). Naturvärdena är i dessa objekt framför allt knutna till ett stort inslag av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd vilka skapar livsmiljöer för många mer krävande och hotade arter. I allén finns flera gamla träd av lind, ask och lönn varav flertalet är hålträd med mulm vilket kan vara av stort värde för vedlevande insekter och fladdermöss.

I inventeringsområdet har två objekt med påtagligt naturvärde (klass 3) påträffats (objekt 2 och 6). Båda objekten utgjordes av yngre ädellövskog med inslag av ek, ask, lönn och enstaka bokar. **Objekt 2** angränsade till objekt 1 och låg i en svag sydslutning. Beståndet var naturligt förnygrat och olikåldrigt. Gamla träd saknades och bitvis förekom tät slyvegetation, beståndet var påverkat av skogsbruksåtgärder. Död ved av klenare dimensioner förekom sparsamt. **Objekt 6** utgjordes av mager ädellövskog som till större delen var bergbunden. Beståndet var naturligt förnygrat och olikåldrigt. Gamla träd saknas men enstaka träd i klassen nästan gamla förekom sparsamt. Död ved förekom sparsamt som klena lågor och torrträd.

I inventeringsområdet har två objekt med visst naturvärde (klass 4) påträffats (objekt 3 och 4, figur 2). **Objekt 3** utgjordes av ett mindre parti med blandlövsskog. Asp dominerade men inslag av bland annat yngre ek och lönn förekom också. **Objekt 4** utgjordes av en kultiverad gräsmark som bedömdes vara av visst värde för områdets insekter.

I området har 13 stycken naturvårdsarter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen. Av dessa utgjordes fyra arter av fladdermöss (**nordfladdermus** (§4), **dvärgpipistrell** (§4)), **mustasch-/taigafladdermus** och **större brunfladdermus**, två av fåglar (**gröngöling** (NT, §4), **mindre hackspett** (NT, §4)), två av svampar (**ekticka** (NT), **blekticka** (NT)), tre av lavar (**grå punktlav**, **liten punktlav**, **lönnlav**) och två av kärnväxter (**blåsippa** (§8), **vårärt**).

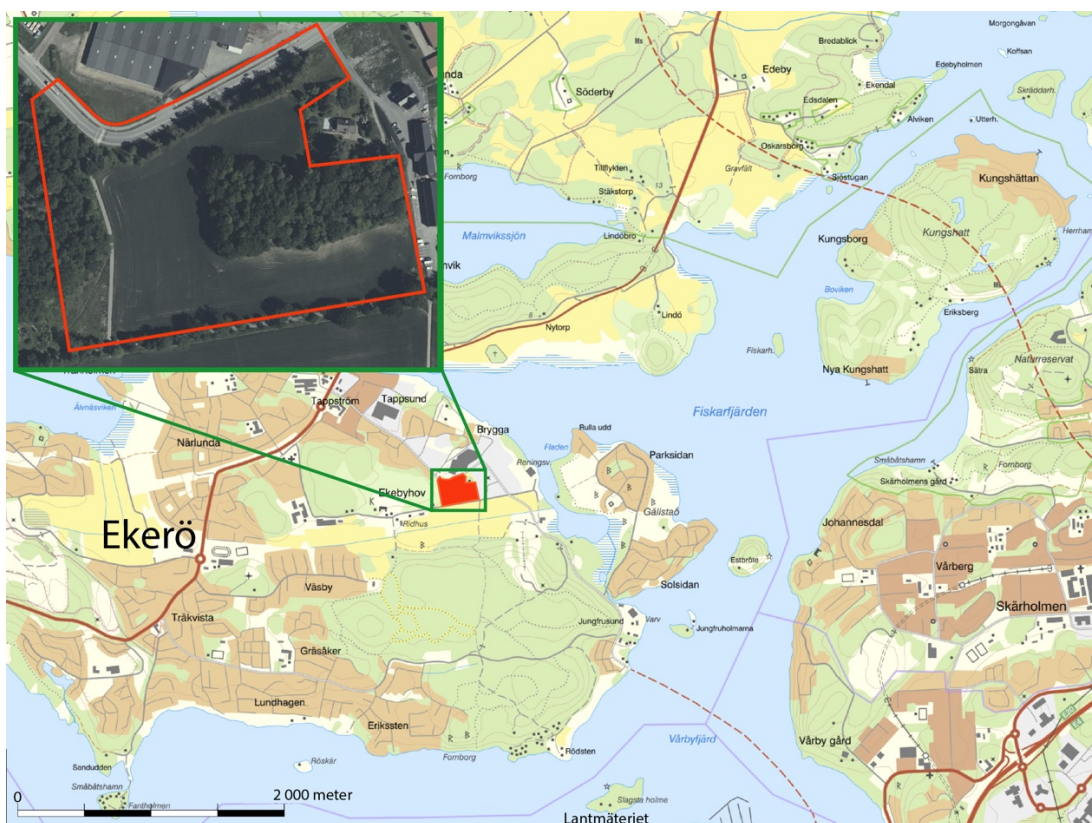
En inmätning av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd har också genomförts. I objekt 1, 5 och 7 registrerades flera skyddsvärda träd och ett fåtal träd i klassen särskilt skyddsvärda.

Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Total arkitektur och urbanism AB, genomfört en naturvärdesinventering (NVI) i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2014), detaljeringsgrad medel inom planområdet ”Bryggavägen” i Ekerö kommun. Som tillägg till naturvärdesinventeringen har även naturvärden av klassen ”visst naturvärde – klass 4” inventerats, samt en inventering av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd. Inventeringsområdets läge och avgränsning framgår av figur 1.

Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med MKB- och detaljplan.

Ansvarig för denna rapport har varit Johan Allmér och uppdrags- och kvalitetsansvarig var Ulrika Hamrén. Johan Allmér har också genomfört fältinventering (NVI och trädnämnting) samt GIS-arbete. Uppdraget har genomförts under perioden 23 april 2019 till 09 juli 2019. Därefter har en granskningsprocess påbörjats.

Figur 1. Planområdets läge (röd yta i grön rektangel). I den infällda bilden visas en detaljerad kartbild över planområdet (röd linje).

Avgränsningar

Kartläggning av värden för friluftsliv, geologiska värden, rekreation samt ekologiska spridningssamband ingår inte i detta uppdrag.

Det ingår inte i detta uppdrag att utreda konsekvenser av eventuell exploatering eller ge förslag till kompensationsåtgärder. En MKB över planens påverkan på bland annat naturvärdena behandlas i en egen rapport i ett senare skede.

Bedömning av art- och biotopvärde

Bedömningsgrunden för biotopvärde omfattar två underliggande aspekter: biotopkvalitet samt sällsynthet. I aspekten sällsynthet vägs även eventuella hot mot biotopen in.

I bedömningsgrunden för artvärde ingår fyra aspekter: förekomst av naturvårdsarter (se nedan), rödlistade arter, hotade arter och artrikedom.

Biotop- och artvärdet bedöms var för sig på en fyrgradig skala (obetydligt, visst, påtagligt och högt).

Metodik

Förstudie

Inför fältarbetet gjordes en flygbildstolkning från ortofoto. Vid tolkningen avgränsades delområden utifrån strukturer i naturmiljön som bedömts vara viktiga för biologisk mångfald.

Befintlig kunskap om området biologiska värden har eftersökts i följande databaser:

- Artportalen (2019-05-08)
- Utdrag ur ArtDatabankens databas över rödlistade arter (2019-05-08)
- Skogen källa (Skogsstyrelsen, nyckelbiotopsinventeringen, 2019-05-08)

Fullständiga webbadresser eller litteraturhänvisning finns i rapportens källförteckning.

Naturvärdesinventering SIS

Centralt i metodik enligt SIS är bedömning av biotop- och artvärde (se faktaruta) som tillsammans ger naturvärdet på naturvärdesobjektet. Vid inventeringen av biotopvärden kartlades förekomst av ekologiskt värdefulla biotoper och strukturer, som till exempel förekomst av opåverkade våtmarker, gamla träd, gammal skog, död ved och hålträd mm. För att kartlägga artvärdet inventeras förekomst av rödlistade arter och andra naturvårdsarter. Särskild fokus lades på artgrupperna kärlväxter, lavar, mossor, fleråriga vedsvampar, samt kläckhål efter vedlevande skalbaggar, som är särskilt viktiga i de naturtyper som förekommer i området. Även naturvårdsarter av fåglar noterades men någon riktad inventering har inte genomförts. Utifrån inventeringsresultatet avgränsades ett antal områden med naturvärden. En mer detaljerad beskrivning av metod framgår av bilaga 2. I denna bilaga framgår också de justeringar som gjorts av SIS bedömningsgrunder för exempelvis vanlig förekommande hotade arter som exempelvis ask och kungsfågel.

Fältbesök genomfördes 6 maj 2019 (naturvärdesbedömning och inmätning av alléträd) samt den 25 juni 2019 (kompletterande trädinmätning).

Osäkerhet i bedömningen

Området besöktes under maj till slutet av juni. Artvärde är framför allt bedömda med utgångspunkt från förekomster av kärlväxter, mossor, lavar och fleråriga vedlevande svampar. Den delvis tidiga inventeringsperioden medförde att många naturvårdsarter bland kärlväxter och marklevande svampar inte hade kommit fram än och därmed inte kunde inventeras. Naturvärdesinventeringen kan trots detta bedömas som säker, då förekomsten av strukturer och naturvårdsarter mossor, lavar och svampar ger en tillfredställande indikation på delobjektens artvärde.

Allmän beskrivning av området

NVI Bryggavägen
Ekerö

Inventeringsområdet är cirka 5,6 ha stort och utgörs av ett kulturpräglat landskap. Höjderna domineras lundartad lövskog medan den centrala delen utgörs av brukad åkermark. Utmed den norra delen av planområdet går bryggavägen, öster om planområdet ligger ett mindre verksamhetsområde och i söder ligger en äldre allé med stort inslag av gamla lövträd. Den västra delen av planområdet utgörs av ett sammanhängande lövskogsområde med enstaka inslag av äldre till gammal ek. I den östra delen av åkermarken växer ett lundartat lövskogsparti på en höjd med inslag av äldre ädellövträd.

Stora delar av skogsmarken är påverkad av skogsbruksåtgärder, framför allt genom avverkning av äldre träd och försiktiga gallringar. Dessutom har man regelbundet plockat bort döda träd från området. Skogsmarken i den västra delen är bitvis tät av lövsly.

Skogsbeståndens ålder varierar i området. De äldsta partierna som finns i lövlunden i östra delen av planområdet bedöms ha en genomsnittlig beståndsålder på 120 till 150 år. Lövskogsmiljöerna i den västra delen samt mindre delar av lövlunden i öster bedöms ha en betydligt yngre beståndsålder, mellan 50 till 80 år som äldst. Det förekommer dock enstaka ekar i den västra delen som är betydligt äldre.

Bebyggelse finns i anslutning till den norra och östra delen av lövlunden i planområdets östra del. Utanför den sydvästra delen av planområdet ligger en villatomt. Norr om planområdet ligger större verksamhetsområden.

Naturvårdsstatus och kommunala planer

Inventeringsområdet ligger i nära anslutning till Ekerökilen som utgör en del av Stockholmsregionens gröna kilar.

Bortom det öppna dalstråket söder om planområdet ligger Jungfrusundsåsens friluftsområde, som även ansluter till Ekebyhofsområdet i öster. I området finns planer på framtida kommunala reservat.

Tidigare bedömningar/inventeringar

Inga tidigare art- eller naturvärdesinventeringar finns från planområdet.

Naturvärden

Området har inventerats och klassats enligt SIS-standard för naturvärdesinventering (NVI, metodbeskrivning bilaga 2). Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden (objekt) av betydelse för biologisk mångfald. Naturvärdesinventeringen resulterar i avgränsning av områden och naturvärdesklassning, samt objektbeskrivningar av avgränsade så kallade naturvärdesobjekt. Områdets naturvärden redovisas i karta, figur 2. I bilaga 1 redovisas respektive objekts naturvärde i detalj och här finns också bilder från varje objekt. Nedan presenteras resultatet av naturvärdesinventeringen.

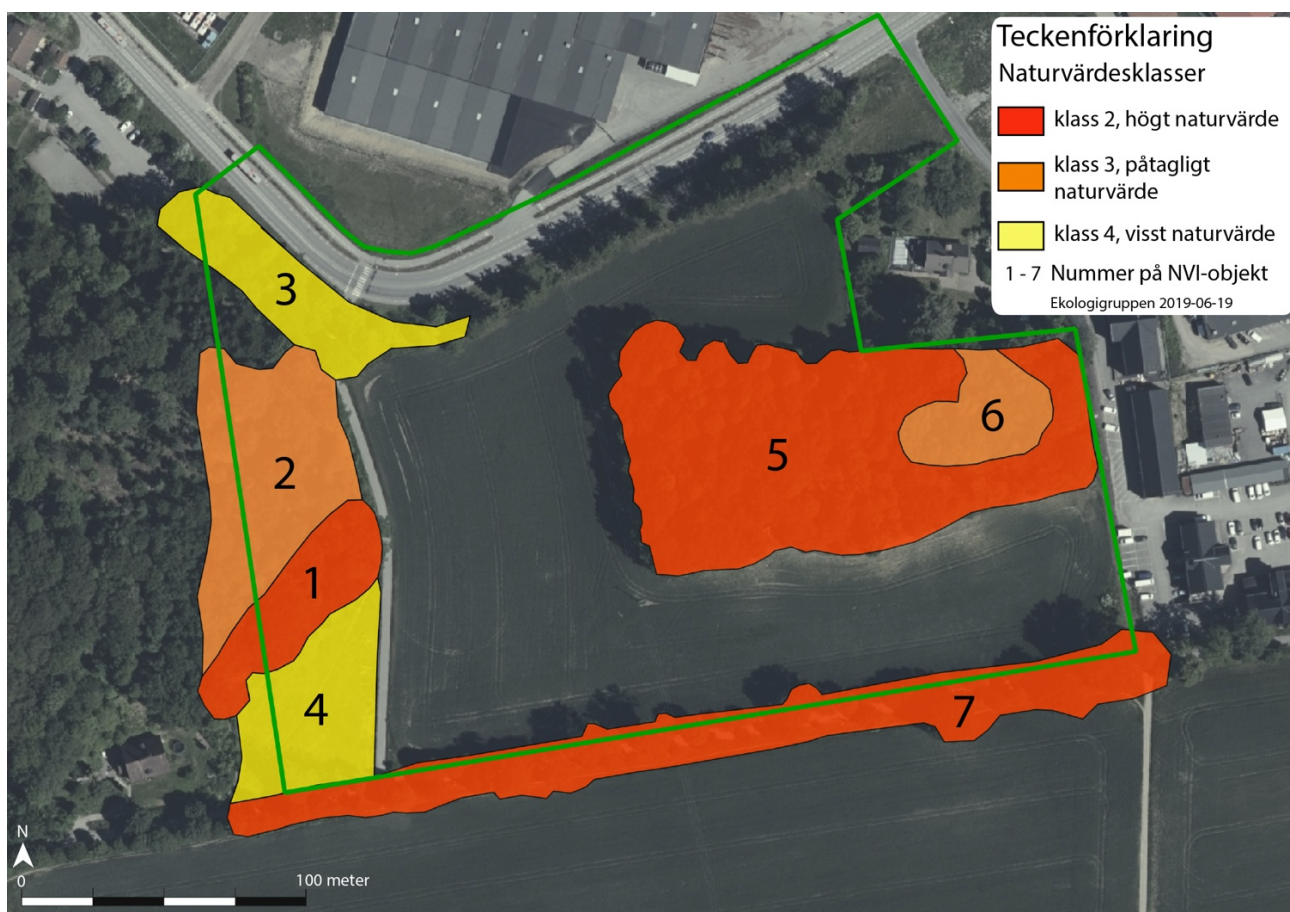
Tre stycken objekt med högt värde, två objekt med påtagligt naturvärde och två objekt med visst naturvärde har urskilts. Objekt med högsta naturvärde finns inte i området.

Områden med naturvärden

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1

I denna klass bedöms varje område vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Inga objekt inom planområdet bedömdes uppfylla kriterierna för högsta naturvärde.

Figur 2. Karta över naturvärdesobjekt inom planområdet.

Högt naturvärde – naturvärdesklass 2

I denna klass bedöms varje område vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. I naturvärdesobjekt av klass 2 förekommer strukturer som är viktiga för biologisk mångfald ganska rikligt. Enstaka

förväntade biotopkvaliteter saknas dock, eller hade kunnat förekomma i större omfattning.

NVI Bryggavägen
Ekerö

I inventeringsområdet har tre objekt med högt naturvärde (klass 2) påträffats (figur 2). Två av objekten utgjordes av ekbryn och ädellövskog (objekt 1 och 5) och ett objekt av en trädallé med inslag av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd (objekt 7).

Objekt 1 utgjordes av en brynmiljö med gamla ekar varav en klassades som särskilt skyddsvärd. Ekarna är ganska kraftigt igenväxta och bör snarast frihuggas för att motverka negativ påverkan på träden. Ekticka växer i kronan på en av ekarna. **Objekt 5** utgjordes en äldre ädellövskog med inslag av bland annat nästan gamla till gammal ek, ask, lönn, lind och död alm. Beståndet var naturligt föryngrat och olikåldrigt. Död ved och torrträd samt hålträd förekom spritt men sparsamt. Naturvärdena är i dessa objekt framför allt knutna till ett stort inslag av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd vilka skapar livsmiljöer för många mer krävande och hotade arter. **Objekt 7** utgjordes av en allé inslag av flera gamla träd av lind, ask och lönn varav flertalet är hålträd med mulm vilket kan vara av stort värde för vedlevande insekter och fladdermöss.

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

I denna klass bedöms inte varje objekt behöva vara av betydelse för biologisk mångfald på varken regional, nationell, eller global nivå, men bedöms vara av särskild betydelse för att den totala arealen av dessa områden ska kunna bibehållas. Ekologigruppen tolkar det som att denna värdeklass är av för betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på kommunal nivå.

I inventeringsområdet har två objekt med påtagligt naturvärde (klass 3) påträffats (objekt 2 och 6, figur 2). Båda objekten utgjordes av yngre ädellövskog med inslag av ek, ask, lönn och enstaka bokar. **Objekt 2** angränsade till objekt 1 och låg i en svag sydslutning. Beståndet var naturligt föryngrat och olikåldrigt. Gamla träd saknades och bitvis förekom tät slyvegetation, beståndet var påverkat av skogsbruksåtgärder. Död ved av klenare dimensioner förekom sparsamt. **Objekt 6** utgjordes av mager ädellövskog som till större delen var bergbunden. Beståndet var naturligt föryngrat och olikåldrigt. Gamla träd saknas men enstaka träd i klassen nästan gamla förekom sparsamt. Död ved förekom sparsamt som kläna lågor och torrträd.

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Ekologigruppen tolkar det som att denna värdeklass är av för betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på lokal nivå.

I inventeringsområdet har två objekt med visst naturvärde (klass 4) påträffats (objekt 3 och 4, figur 2). **Objekt 3** utgjordes av ett mindre parti med blandlövsökog. Asp dominerade, inslag av bland annat yngre ek och lönn förekom också. **Objekt 4** utgjordes av en kultiverad gräsmark som bedömdes vara av visst värde för områdets insekter. I början av juli var gräset slaget vilket är positivt ur naturvårdssynpunkt.

Naturvärdesklasser

Följande naturvärdesklasser finns (SIS standard SS 199000:2014):

Högsta naturvärde, naturvärdesklass 1. Störst positiv betydelse för biologisk mångfald

Högt naturvärde, naturvärdesklass 2. Stor positiv betydelse för biologisk mångfald.

Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3. Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Visst naturvärde, naturvärdesklass 4. Viss positiv betydelse för biologisk mångfald.

Naturvårdsarter

Förekomster av skyddade arter, rödlistade arter och arter med högt eller mycket högt indikatorvärde finns listade i tabell 1 – 2.

I området har 13 naturvårdsarter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen. Av dessa utgjordes fyra arter av fladdermöss, två av fåglar, två av svampar, tre av lavar och två av kärlväxter.

Naturvårdsart

En naturvårdsart är en art med specifika krav på sin miljö, men som ändå är någorlunda allmänt förekommande. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns särskilda naturvärden i ett område och att det finns möjligheter till förekomster av rödlistade arter.

Naturvårdsarter är utpekade i olika inventeringar och sammanhang. Bland dessa kan nämnas *rödlistade arter*, *typiska arter* (arter som indikerar gynnsam bevarandestatus i naturtyper listade i habitatdirektivet), *skogliga signalarter* (utpekade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringsmetodik), *Ångs- och betesmarksarter* (utpekade i Jordbruksverkets Ångs- och betesmarksmetodik), samt Ekologigruppens *egna indikatorarter*. Naturvårdsarter innefattar även enligt Artskyddsförordningen *skyddade arter*

Naturvårdsarterna delas av Ekologigruppen in i olika indikatorartskategorier med klasserna mycket högt, högt och lågt. Arter med mycket högt indikatorvärde är antingen ovanliga rödlistade eller hotade arter, eller arter som i sig gör att området är skyddsvärt. Lågt indikatorvärde används för arter som är naturvårdsarter på grund av rödlistning, eller att de utpekats som typiska arter, men som är så vanliga att de inte indikerar särskilt artrika förhållanden.

Skyddade arter

I området förekommer sju arter som är skyddade enligt svensk lag. Sex arter är skyddade enligt § 4 artskyddsförordningen. Flera av de skyddade arterna utgjordes av fladdermöss. En art är skyddad enligt § 8 artskyddsförordningen.

Arter listade i § 4 i Artskyddsförordningen

Sex arter som är skyddade enligt § 4 artskyddsförordningen har noterats inom utredningsområdet (tabell 1). Förutom att arterna är fridlysta så är det också förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats, samt att avsiktligt störa, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder.

Alla vilda fågelarter är skyddade i svensk lag enligt Artskyddsförordningen § 4, men arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend prioriteras i skyddsarbetet och vid tillämpningen av förordningen (Naturvårdsverket 2009).

Nedan presenteras arter som bedöms förekomma regelbundet inom planområdet. Därutöver finnas enstaka rapporter från Artportalen/ArtDatabanken om observationer av **buskskvätta** (NT, 2019), **spillkråka** (NT, 2019), **gulsparr** (VU, 2018).

Gröngöling (*Picus viridis*). Arten påträffades i objekt 5 vid inventeringen (tabell 1), Arten är knuten till omväxlande odlings- och kulturlandskap och beroende av tillgången till äldre lövträd (ArtDatabanken 2018). Arten är känslig för att lämpliga boträd avverkas samt att arealen varierade kulturlandskap minskar. Gröngöling är klassad som nära hotad (NT) i senaste rödlistan.

Mindre hackspett (*Dendrocopos minor*). Arten observerades i objekt 2 men i en del av skogsbeståndet som ligger väster om planområdet. Arten är knuten till löv- och blandskog med förekomst av äldre lövträd, i södra Sverige särskilt ädellövträd. Mindre hackspett är känslig för arealminskning av lövträdsområden. Mindre hackspett är klassad som nära hotad (NT) i senaste rödlistan.

Skyddad art

En skyddad art är fridlyst med hjälp av lagstiftning och innebär oftast att man inte får plocka, fånga, döda eller på annat sätt samla in eller skada exemplar av arten. I många fall får man inte heller ta bort eller skada artens frön, ägg, rom eller bon.

För arter listade i § 4 artskyddsförordning en så är det också förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområde eller viloplats.

Nordfladdermus (*Eptesicus nilssonii*). En mycket vanlig art med ett generellt biotopval. Arten förekommer i nästan alla miljöer, den är ofta även vanlig inne i städer. Nordfladdermus jagar många gånger över villaträdgårdar. Nordfladdermus bildar bara kolonier i hus. Inom planområdet förekom arten spritt och tämligen allmänt i området.

Dvärgpipistrell (*Pipistrellus pygmaeus*). I Stockholmsområdet där dvärgpipistrell är mycket vanlig är inte kraven på livsmiljön särskilt specifik, utan arten förekommer i flera typer av miljöer. Arten är dock något vanligare i glesa lövskogar som till exempel i parker med glest bestånd av grova ädellövträd. Arten är vanlig i städer där den likt nordfladdermus ofta jagar vid gatlampor. Inom planområdet förekom arten spritt och tämligen allmänt i området.

Större brunfladdermus (*Nyctalus noctula*) Större brunfladdermus är tämligen allmän i regionen och förekommer huvudsakligen i jordbrukslandskap med slättsjöar och lövskog samt i vissa kusttrakter (Ahlén 2011). I undersökningsområdet noterades arten sparsamt utmed allén (objekt 7) och i angränsande lövskog väster om planområdet.

Mustasch-/taigafladdermus (*Myotis mystacinus/Myotis brantii*)

Mustaschfladdermus/Taigafladdermus går inte att artbestämna närmare utifrån ljudanalyser, för en säker artbestämning krävs att de fångas in och bestäms visuellt med hjälp av morfologiska karaktärer vilket det inte har funnits möjlighet att göra inom ramen för denna inventering. Taigafladdermus bedöms vara relativt vanlig inom hela dess utbredningsområde medan mustaschfladdermus bedöms ha en negativ trend, I och med svårigheterna att skilja på arterna från ljudinspelningar finns det dock en osäkerhet i hur stark den negativa trenden är för mustaschfladdermus. Taigafladdermus är knuten till skogsmiljöer medan mustaschfladdermus är knuten till något öppnare miljöer. Överlappet i livsmiljöer tycks dock kunna vara stort men miljöerna där artkomplexet förekommer inom inventeringsområdet bedöms kunna tilltala båda arterna. Inom planområdet förekom arten framför allt i de västra delarna och utmed allén (objekt7).

Fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG) omfattar alla vilda fågelarter som förekommer naturligt inom EU och gäller för fåglar samt deras ägg, bon och livsmiljöer. Syftet är att återskapa arternas populationer på en nivå "som svarar mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov". Det ska ske genom åtgärder riktade mot arterna och deras livsmiljöer (Naturvårdsverket 2009).

Tabell 1. Skyddade arter med påvisad och sannolik förekomst i utredningsområdet.

Svenskt namn	Skydd	Förekomst	Indikatorvärde	Källa
Gröngöling	4§ Artskyddsförordningen	Objekt 5	Lågt	Ekologigruppen 2019
Mindre hackspett	4 § Artskyddsförordningen	I anslutning till objekt 2	Mycket högt	Ekologigruppen 2019
Nordfladdermus	4 § Artskyddsförordningen	Inom planområdet, utom åkermark & öppen gräsmark	Lågt	Ekologigruppen 2019
Dvärgpipistrell	4 § Artskyddsförordningen	Inom planområdet, utom åkermark & öppen gräsmark	Lågt	Ekologigruppen 2019
Större brunfladdermus	4 § Artskyddsförordningen	Inom planområdet, utom åkermark & öppen gräsmark	Högt	Ekologigruppen 2019
Mustasch-/taigafladdermus	4 § Artskyddsförordningen	Inom planområdet, utom åkermark & öppen gräsmark	Högt	Ekologigruppen 2019
Blåsippa	8 § Artskyddsförordningen	Objekt 2, 5	Lågt	Ekologigruppen 2019

Rödlistan - Rödlistkategorier

Rödlistan för Sverige utarbetas av ArtDatabanken. Rödlistan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sju kategorier:

(RE) försvunnen,
(CR) akut hotad,
(EN) starkt hotad,
(VU) sårbar, (NT)
nära hotad, (LC)
livskraftig, (DD)
kunskapsbrist.

Arter listade i § 8 i Artskyddsförordningen

Enligt § 8 artskyddsförordningen är det i fråga om de vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till förordningen förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, samt att ta bort eller skada frön eller andra delar. Med att skada arten bör även avses åtgärder som på ett indirekt sätt skadar arten genom att till exempel de hydrologiska förhållandena på artens växtplats förändras.

Blåsippa (*Hepatica nobilis*). Blåsippa är allmänt förekommande i Stockholmsregionen. Blåsippa som växer i något kalkpåverkade miljöer vilket är ganska vanligt i stockholmsregionen. Även om arterna har vissa krav på sina livsmiljöer rör det sig inte om några miljöer som är sällsynta eller är svåra att återskapa.

Rödlistade arter

Fyra rödlistade arter noterades från området vid denna inventering (tabell 2). Därutöver finns tre arter som finns noterade från området i databasen Artportalen. Majoriteten av dessa rödlistade arter (6 st) tillhör hotkategorin nära hotade arter (NT) och en utgörs av sårbara arter (VU).

I samband med denna inventering hittades gröngöling (NT, se beskrivning under ”skyddade arter” ovan), mindre hackspett (NT, se beskrivning under ”skyddade arter” ovan), ekticka (nära hotad, NT), blekticka (nära hotad NT).

Ekticka (*Phellinus robustus*) (NT). Arten påträffades med fyra exemplar i objekt 1 (ett träd) och 5 (tre träd). Arten växer i kärnveden av levande gamla ekar och orsakar vitröta i stammarna. Träden är vanligen gamla, över 150 år, men den kan även förekomma på yngre ek.

Blekticka (*Haploporus tuberculosus*) (nära hotad, NT) påträffades med ett exemplar i objekt 5 på en grövre gren. I Sverige är blekticka en tämligen sällsynt art som förekommer i alla landskap inom ekens naturliga utbredningsområde upp till Dalälven. Arten växer på ek, främst på grövre, nyligen döda eller försvagade grenar men även på klenare ekstammar, och då oftast på senvuxna ekar på mager mark.

Tabell 2. Rödlistade arter och övriga naturvårdsarter med förekomst inom området.
 Rödliskategorier (R.K.): LC – Livskraftig, NT – Nära hotad, VU – Sårbar, Strukt hotad - EN, CR - Akut hotad.

Svenskt namn	Artgrupp	Förekomst	Indikatorvärde	R.K.	Källa
Gröngöling	Fåglar	Objekt 5	Visst	NT	Ekologigruppen 2019
Mindre hackspett	Fåglar	I anslutning till objekt 2	Mycket högt	NT	Ekologigruppen 2019
Buskskvätta	Fåglar	Enstaka observationer inom plnområdet.	Visst	NT	Ekologigruppen 2019
Gulsparv	Fåglar	Enstaka observationer inom plnområdet.	Visst	VU	Ekologigruppen 2019
Spillkråka	Fåglar	Enstaka observationer inom plnområdet.	Högt	NT	Ekologigruppen 2019
Ekticka	Storsvampar	Objekt 1, 5	Mycket högt	NT	Ekologigruppen 2019
Blekticka	Storsvampar	Objekt 5	Mycket högt	NT	Ekologigruppen 2019
Liten punktlav	Lavar	Objekt 5, 7	Högt	LC	Ekologigruppen 2019
Grå punktlav	Lavar	Objekt 7	Högt	LC	Ekologigruppen 2019
Lönnlav	Lavar	Objekt 2, 5, 6, 7	Högt	LC	Ekologigruppen 2019
Vårärt	Kärlväxter	Objekt 2, 5	Mycket högt	LC	Ekologigruppen 2019
Blåsippa	Kärlväxter	Objekt 2, 5	Visst	LC	Ekologigruppen 2019
Nordfladdermus	Däggdjur	Inom planområdet	Visst	LC	Ekologigruppen 2019
Dvärgpipistrell	Däggdjur	Inom planområdet	Visst	LC	Ekologigruppen 2019
Större brunfladdermus	Däggdjur	Inom planområdet	Högt	LC	Ekologigruppen 2019
Mustasch-/taigafladdermus	Däggdjur	Inom planområdet	Högt	LC	Ekologigruppen 2019

Övriga intressanta naturvårdsarter

Bland de övriga naturvårdsarterna observerades tre epifytiska lavar på gamla ädellövträd, **grå punktlav**, **liten punktlav** och **lönnlav**. Bland kärlväxter observerades **blåsippa** och **vårärt**. **Större brunfladdermus** och **mustasch-/taigafladdermus** bedöms ha ett högt indikatorvärde även fast de är relativt vanligt förekommande i regionen. Arterna förekommer framför allt i miljöer där det ofta finns inslag av högre biotopvärden knutna till kulturlandskapet. Fladdermössen **dvärgpipistrell** och **nordfladdermus** räknas också som naturvårdsarter eftersom de är skyddade enligt § 4 artskyddsförordningen men deras indikatorvärde bedöms som visst eftersom de även förekommer i, ur naturvårdssynpunkt, trivialare miljöer.

Grå punktlav, **liten punktlav** och **lönnlav** växer på stammar av gamla lövträd, framför allt ädellövträd. Inom planområdet hittades arterna på ask och lönn såväl i allén som i ädellövskogarna. **Vårärt** är en lundväxt som växer på lite kalkrikare marker med mullrik jord. Inom planområdet växte den sparsamt i objekt 2 och 5, förekomsterna var mycket begränsade med enstaka plantor.

Naturvårdsintressanta träd

Naturvårdsintressanta träd

Generellt kan sägas att ju äldre träd tillåts bli, desto fler skrymslen och vrår finns på dem, vilket ger livsutrymme till många arter. Ett gammalt träd har ofta utvecklade strukturer som gynnar biologisk mångfald. Exempel på sådana strukturer är stamhåligheter, vedblottor och döda grenar som kan bli hemvist för många arter. Många organismer är helt beroende av dessa mikrohabitat för sin överlevnad. Eftersom gamla träd generellt sett är en bristvara i dagens skogar och landskap är många arter knutna till dessa strukturer hotade. Gamla träd är oftare vid sämre vitalitet än unga, och sjuka träd som börjat angripas av olika arter insekter och vedsvampar har generellt högre naturvärden än friska träd. I detta fall med biologisk mångfald är således sämre vitalitet en tillgång, till skillnad från när träden i sig bedöms av arborist efter deras estetiska värde och målet är att de ska må bra och stå kvar under lång tid, och vitaliteten därför helst ska vara god. Sammanfattat kan man säga att ju äldre ett träd tillåts bli desto högre naturvärden kommer det att få.

Naturvårdsverket (2004) definierar särskilt skyddsvärda träd som:

- Jätteträd; träd ≥ 1 meter i diameter.
- Mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till brösthöjd med utvecklad hålighet i stam (eller gren)

Ekologigruppen (2017) har kompletterat denna klass med två ytterligare klasser:

- Skyddsvärda träd; exempelvis gamla träd (för tall gäller över 150 år), träd med förekomster rödlistade arter, eller hålträd som inte är grova
- Värdefulla träd; utgörs främst av träd som kan utgöra ersättare till skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd. Exempel på värdefulla träd är nästan gamla träd (för tall gäller över 100 år), grova träd samt träd med förekomster naturvårdsarter som inte är rödlistade. Träd av ask och almar klassas högre än andra trädslag då dessa är starkt hotade, och således har högt skyddsvärde även för unga, livskraftiga träd.

En inmätning av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd har genomförts inom planområdet. I samband med inmätningen har träden även inventerats på förekomst av ekologiskt värdefulla strukturer och naturvårdsarter.

Inom planområdet förekommer flera gamla träd, framför allt av ek, som faller under definitionen för skyddsvärda träd, dessa förekommer inom delområde 1 och 5. I tabell 3 presenteras de inmätta träden i tabellform. I figur 3 framgår trädens läge och unika nummer som återfinns i tabellen i tabell 2. I bilaga 3 finns en metodbeskrivning för hur Ekologigruppen bedömer skyddsvärda träd.

En verksamhet eller åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken, ska anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Anmälan för samråd ska göras hos den myndighet som utövar tillsynen enligt bestämmelser i 26 kap. miljöbalken. Tillsynsmyndighet är Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen eller Generalläkaren.

Om avverkning, toppkapning eller annan kraftig beskärning av ett särskilt skyddsvärt träd, till exempel ett gammalt grovt träd, kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska åtgärden anmälas för samråd.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den anmälningskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Om sådana åtgärder inte är tillräckliga, och om det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, får tillsynsmyndigheten förbjuda verksamheten. Om det finns andra möjliga lokaliseringar av en verksamhet eller åtgärd eller andra alternativ som inte är orimliga, till exempel beskärning istället för avverkning, kan verksamheten förbjudas i enlighet med 12 kap. 6 § fjärde stycket och 2 kap. miljöbalken.

Tabell 3. Tabell över skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd inom planområdet. För allén i söder har även träd i klassen nästan skyddsvärda tagits med om de har uppvisat karaktärer som bedömts som naturvårdsintressanta.

ID	Trädslag	Diameter brösthöjd	Åldersklass	Skydds- klass	Kommentar
1	Ek	165	Gammalt	1	Jätteträd, hålträd, femstammig, god vitalitet
2	Ek	117	Gammalt	1	Jätteträd, god vitalitet
3	Ek	123	Gammalt	1	Kraftigt reducerad vitalitet
4	Ask	77	Gammalt	2	Låg vitalitet
5	Ek	125	Gammalt	1	Hålträd, god vitalitet
6	Ask	122	Gammalt	1	Hamlad, omfattande stamskador
7	Ask	102	Gammalt	1	Hamlad, god vitalitet
8	Lönn	52	Nästan gammalt	3	Hamlad, reducerad vitalitet
9	Lind	97	Gammalt	2	Hamlad, god vitalitet
10	Lind	76	Gammalt	2	Hamlad, god vitalitet
11	Dött ädellöv	74	Gammalt	2	Hamlad, barklöst
12	Ask	75	Gammalt	2	God vitalitet
13	Ask	78	Gammalt	2	God vitalitet
14	Obest. ädellöv	99	Gammalt	2	Hamlad, nedsatt vitalitet
15	Dött ädellöv	71	Gammalt	2	Kraftigt nedsatt vitalitet, döende
16	Lind	79	Gammalt	2	Hamlad, god vitalitet
17	Lönn	80	Gammalt	2	God vitalitet
18	Ask	79	Gammalt	2	Hamlad, stamskador, nedsatt vitalitet, hålträd
19	Obest. ädellöv	74	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet, hamlad
20	Ask	69	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet, hamlad
21	Ask	99	Gammalt	2	God vitalitet
22	Lind	72	Gammalt	2	Hamlad, god vitalitet
23	Lind	69	Gammalt	2	Hamlad, stamskador, nedsatt vitalitet
24	Lind	89	Gammalt	1	Hamlad, nedsatt vitalitet, hålträd
25	Lind	76	Gammalt	2	Hamlad, god vitalitet
26	Ask	54	Nästan gammalt	3	Hamlad, nedsatt vitalitet
27	Ask	110	Gammalt	1	Äldre stamskada, begränsad till god vitalitet
28	Lind	73	Gammalt	1	Hamlad, hålträd, nedsatt vitalitet
29	Lind	66	Gammalt	1	Hamlad, hålträd, nedsatt vitalitet
30	Lind	80	Gammalt	2	Hålträd, nedsatt vitalitet, hamlad
31	Lind	76	Gammalt	1	Hamlad, hålträd, god till nedsatt vitalitet
32	Lind	68	Gammalt	1	Hamlad, hålträd, god till nedsatt vitalitet
33	Lind	97	Gammalt	1	Hamlad, hålträd, god vitalitet, mindre stamskada vid basen
34	Lind	80	Gammalt	1	Hamlad, hålträd, god vitalitet

Forts tabell 3

ID	Trädslag	Diameter brösthöjd	Åldersklass	Skydds- klass	Kommentar
35	Lönn	59	Gammalt	2	God vitalitet, stamskador, god vitalitet, grå punktlav
36	Ask	98	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet, lönnlav
37	Ask	101	Gammalt	1	Döende, bark lös, kraftigt nedsatt vitalitet, hålträdd, avlagad bark, liten punktlav
38	Lönn	78	Gammalt	1	Hamlad, hålträdd, stamskada mycket nedsatt vitalitet
39	Ek	91	Gammalt	2	God vitalitet
40	Ek	137	Gammalt	1	God vitalitet, ekticka
41	Ek	81	Gammalt	2	God vitalitet
42	Ek	91	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet
43	Ek	81	Gammalt	2	God vitalitet
45	Ek	88	Gammalt	2	God vitalitet
46	Ek	76	Gammalt	2	God vitalitet, ekticka, mindre ingångshål - troligt hålträdd
47	Ek	85	Gammalt	2	God vitalitet
48	Ek	73	Gammalt	2	God vitalitet
49	Ek	78	Gammalt	2	God vitalitet, ekticka
50	Ek	64	Gammalt	2	God vitalitet
51	Ek	73	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet
52	Ek	80	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet,
53	Ek	76	Gammalt	2	God vitalitet, blekticka på nedfallen gren mellan träd 52 och 53
54	Ek	74	Gammalt	2	God vitalitet, ekticka
55	Lönn	62	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet, hålträdd
56	Ek	59	Gammalt	2	Kraftigt nedsatt vitalitet, ekticka, hålträdd
57	Ek	69	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet, hålträdd
58	Ek	63	Gammalt	2	God vitalitet, hålträdd
59	Ek	67	Gammalt	2	Nedsatt vitalitet, blekticka på torrgren, troligt hålträdd.

Figur 3. Karta över inmätta träd.

Referenser

Tryckta källor

Ekologigruppen: Metodik för inventering av skyddsvärda träd

Gärdenfors. Ed. 2015. Rödlistade arter i Sverige.

Naturvårdsverket 2008. Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Naturvårdsverket 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Rapport / Naturvårdsverket 5411.

Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser.

Naturvårdsverket. 2016. [Samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd](#)

Norén, M., Nitare, J., Larsson, A., Hultgren, B. & Bergengren, I. 2002. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Skogsstyrelsen. 2000. Signalarter: indikatorer på skyddsvärd skog.

Digitala källor

ArtDatabanken, uttag av rödlistade arter

ArtDatabanken Artfakta för de påträffade arterna. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. Sökning med polygon inom och strax utanför området, alla artgrupper.